

unesco

Biosfärprogrammet

MÖTESANTECKNINGAR

Programkommitténs Strategidagar

Tid: 21-22 februari, 2024

Plats: Centralposthuset, Stockholm

Deltagare:

Johan Kling, Havs- och vattenmyndigheten
Ingrid Johansson Horner, Naturvårdsverket
Mattias Sandberg, Skogsstyrelsen
Camilla Sandström, Umeå Universitet
Maria Tengö, Stockholm Resilience Centre
Thérèse Amnéus, Svenska Unescorådet
Oscar Fors, Svenska Unescorådet
Stella Cayli, Svenska Unescorådet
Johanna MacTaggart, Biosfärrådet

Förhinder:

Mia Olausson, HaV
Dan Rydberg, Skogsstyrelsen
Josefin Olsson, Klimat och
näringslivsdepartementet

Dagordning dag 1:

1. Introduktion till kommitténs roll och uppdrag

Johanna presenterade kommitténs roll och uppdrag på den globala respektive nationella arenan, utifrån tabellen Ansvar och Roller 2024.

Global nivå:

- Kvalitetssäkrande till Unesco
- Riktningen för programmet, vilka behov
- Det är en finansierande kommitté där vi ansvarar för att finansiera det vi vill göra.
- Utgör en länk till biosfärområden
- Representera Biosfärprogrammet Sverige i WNBR och MAB-ICC (i.e. världsnätverket och globala styrelsen)
- Medverka på nätverksträffar och världskongresser
- Sprida goda exempel från svenska biosfärområden till WNBR

Programkommitténs roll på global nivå handlar om att ledamöter från programkommittén kan delta i olika expertgrupper och kommittén kan också nominera deltagare till expertgrupper för att bidra till det globala programmets utveckling. - Lisen Schultz medverkan i expertgruppen för framtagande av Biosfärprogrammets globala strategi är ett sådant exempel.

Nationell nivå: Kommittén är expertgrupp och rådgivande till Svenska Unescorådet samt samarbetar med Svenska Unescorådet och andra organisationer.

Dialog: Vad kan ledamöterna bidra med?

- Beredningsprocesser för biosfärområden- kommittén följer kandidater noga.
- Ger input till yttrande om ansökningar till Unesco.
- Ingår i utvärderingsgruppen för 10-årsutvärderingar, tar del av resultatet och skickar utvärderingen till MAB-sekretariatet i Paris.
- Halvtidsuppföljningar genomförs för första gången i år. Ledamöter från kommittén ingår i utvärderingsgruppen och tar emot resultaten.
- Kommunera exempel från biosfärområden i olika internationella och nationella frågor, samt in i den egna organisationen.
- Det borde finnas en tydligare redovisning för myndigheternas finansiering av insatser i biosfärprogrammet/biosfärområden.
- Verka för att det finns tydligare anslag i de olika regleringsbrev.

Frågor & svar:

- Hur finansieras kommittén? Svenska Unescorådet finansierar delvis kommittén. Men det finns även sidoprojekt som hjälper till med finansiering.
- Vad finns det för stöd inom konventionen för biologisk mångfald? Det pågår ett aktivt arbete i delegationen i Paris med att inkludera biosfärområden i Post 2030-Agendan. Danmark har också haft ett projekt där man tittar på hur biosfärområden kan bidra till Post 2030-Agendan. Danmark har även skapat ett helt nytt projekt mellan journalister, konstnärer och forskare. Finns det någon från kommittén som är intresserad av att delta i en sådan referensgrupp?

2. Forskning med exempel på living labs

Camilla Sandström presenterande ett urval av sin forskning i korthet.

3. Forskning med exempel på samskapande processer

Maria Tengö presenterade ett urval av sin forskning i korthet.

4. Biosfärprogrammets strategi – eventuella justeringar

Johanna presenterade nuvarande strategi för Biosfärprogrammet Sverige, inklusive nuvarande strategis målgrupper, målsättningar och konkreta aktiviteter.

Dialog: Kommittén pratade om hur biosfärområdena kan vara nyttiga för organisationer som är representerade i kommittén, inkl. hur de kan dra nytta av goda exempel.

- Målet ”Utvecklat samarbete med myndigheter” har inte uppnåtts. Strategin behöver integreras i myndigheternas arbete. Nya metoder för samverkan, avvägning och prioriteringar behöver utvecklas inom förvaltningar. Myndigheter bör lära sig av erfarenheterna i Biosfärprogrammet och dess biosfärområden och verka för en större och mer långsiktig finansiering. Det tar tid att implementera nytt tänk i sin verksamhet, internt och externt. Det börjar röra på sig, man börjar tänka i ”landskap”. Voxnadalen t ex ägnar sig mycket åt mångbruk, tänker och jobbar brett med att testa nya arbetsätt. Det är värdefullt för Skogsstyrelsen att dra lärdomar från deras approach. Biosfärområdena är forum för reflektion

som är värdefullt för lokala aktörer, bland annat för att prata om hur flera målsättningar kan nås genom en bred insats.

- Forskningen som bedrivs är behovsdriven utifrån myndigheternas behov och inte specifikt utvecklad för kunskapsbehov i biosfärområden. Frågan kan tas upp i forskningsrådet. Vad får biosfärområden tillbaka från att bli forskade på? Det är viktigt att aktörerna i områdena är med i att utforma forskningen, så att alla får nytta av den.

- Biosfärområden riskerar att tolkas som en fritidsfråga istället för en natur/miljöfråga som är viktig. För att väcka större medvetenhet och ökad kunskap om biosfärområden, inklusive deras roll som testbäddar, kan en nationell kommunikationsplan tas fram och biosfärområdena kan skyltas upp. En nyss genomförd utredning om nationell skyltstrategi för brunvit skyltning har visat att det inte är möjligt att genomföra utifrån ett nationellt grepp i närtid. Biosfärområdena har möjlighet att ta fram och genomföra lokala skyltstrategier. Beräkningar om värdet av biosfärområden kan göras. Detta har väckt intresset för biosfärområden i UK (James Bridge, nationalkommissionen Unesco UK). Riksdagsledamöter kan uppmuntras besöka biosfärområden för att öka kunskap och intresse. Hållbar utveckling och grön omställning kan vara en ingång till biosfärområdena, då de erbjuder konkreta och kommunikativa exempel.

Beslut:

- Komplettera strategin med "Forskning med biosfärområden" i forskningsdelen.
- Lägg till makthavare som målgrupp.
- Programkommittén bör kompletteras med en representant för "youth" (unga vuxna). LSU tillfrågas.
- Förslagna aktiviteter i strategin kan behöva graderas efter tid.

Dagordning dag 2:

1. Biosfärprogrammets verksamhetsplan – kompletteringar och genomförande

Johanna presenterade årets VP med särskild inriktning på Kommitténs ansvarsområden:

Verka för att biosfärområden bjuds in vid planering av konferenser/events:

Komplettera med följande:

- SAMHAV
- Formas Agenda 2030 konferens (2025)
- Nordiska ministerrådets konferens (*Sverige har ordförandeskapet under 2025*)
- Miljömålsdagarna i Luleå (*om biosfärområden finns representerade där*)

Starkare och stabilare nationell struktur:

Komplettera med följande:

- Undersök kommunikationsbehoven (*kan vara uppgift för någon som gör internship på SRC*)

- Utveckla kommunikationen genom att ta fram kommunikationsplan/strategi, korta filmer med budskap om modellområde/testbäddar
- Undersöka vilka kommunikationsverktyg som finns i ledamöternas organisationer och hur verktygen kan tillgängliggöras.

Genomförande av halvtidsuppföljningar:

Kommittén pratade om metod för genomförande av halvtidsuppföljningar, t ex genom intervjuer, enkäter, dialog på plats. Det är viktigt att samla in erfarenheter med målet att få veta mer om hur biosfärområdena fungerar. Halvtidsuppföljningen är en självutvärdering som genomförs med styrelseledamöter och personer som är centrala för verksamheten som syftar till att belysa vad har funkat och varför, vad har inte funkat och varför. Goda exempel och nyckelutmaningar lyfts och dialog förs om strategier för att bemöta utmaningar. En onlinesession för lärande mellan områdena är önskvärt.

Beslut: Johanna fortsätter att utveckla metod för genomförande av halvtidsuppföljning tillsammans med Mia, Maria och Camilla i samråd med de två biosfärområdena.

Mötesplats Biosfär 2025:

Kommittén bör bidra till att forskare, finansiärer och avnämare blir uppmärksamma på att biosfärområden är bra testbäddar. Under 2024 undersöks möjligheter att arrangera konferensen Mötesplats Biosfär 2025.

Beslut:

- Kommitténs ledamöter undersöker finansieringsmöjligheter för genomförande av Mötesplats Biosfär 2025, inklusive medel för projektledning och planering.
- Johanna undersöker om det är möjligt att koppla på Mötesplats Biosfär på något större event.

Prioritering av Biosfärprogrammets extra resurser

Extra ekonomiska resurser tillgängliggörs via externa projektmedel. Kommittén anser att utvecklad kommunikation är ett prioriterat område för extra insatser.

Beslut:

- Skapa en tydlig kommunikationsplan, identifiera syfte och målgrupp.
- Öka kommunikationen i sociala medier och välj ut en social kanal där Biosfärprogrammet kan nå ut till sin målgrupp.
- Genomför en kommunikationsworkshop tillsammans med koordinatörer för biosfärområden i samband med Örådet.
- Ta fram en kommunikationsstrategi för Biosfärprogrammet.

2. Presentation av Nämndöskärgårdens förstudie

Representanter från Nämndöskärgården presenterade förstudien och Kommitténs gavs möjlighet att ställa frågor.

Frågor & Svar

- Går det flytta erfarenheter till andra platser i Sverige? Kunskap om öboende går att applicera även på andra kuster i Sverige.
- Kan ni bli modellområde för hur man bör leva även längre in i skärgården? Deras mål är att lära ut hur man lever på ett mer hållbart sätt. Det finns en problematik med att förmögna köper upp hus och sedan använder husen enbart som sommarbostäder. Det förstör skärgården och bidrar till överexploatering. Det finns fiskprojekt för att främja småskaligt och hållbart fiske.
- Hur kan Nämndö vara ett gott exempel för andra platser i världen? För förankring bland befolkningen och för småskaliga och hållbara lösningar (cirkulärt tänk).
- Hur ska engagemanget föras vidare till nästa generation? De vill jobba med att engagera yngre familjer. Säkerställa att det är attraktivt för barnfamiljer att flytta ut i skärgården, exempelvis genom att återupprätta skolan.
- Finns det dialog med motsvarande biosfärområde i Finland? Ja det finns en dialog och de har varit på studiebesök två gånger.
- Hur ser den långsiktiga finansieringen ut? Det finns inte så mycket intresse från kommunen gällande finansiering än så länge.
- Kommer ni sluta med verksamheten om ni inte blir biosfärkandidatområde? Nej, men vi kommer få göra det på ett annat sätt med mindre finansiering. Då kommer verksamheten att gå långsammare.

3. Framställan om godkännande av Nämndöskärgården som biosfärkandidatområde

Beslut:

- Kommittén beslutar att be Nämndöskärgården om kompletteringar.
- Johanna sammanställer kommitténs kommentarer som skickar till ledamöterna för påseende och godkännande innan de delges Nämndöskärgården.